

Sisällysluettelo

1. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus	3
2. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä lainsäädäntö	4
2.1 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutos (1329/2014) 5§ Tasa-arvon toteuttaminen koulutuksessa ja opetuksessa	4
2.2 Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325	4
3. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyön osa-alueet.....	5
3.1 Opetus ja arviointi	5
3.2 Elämäkatsomus, vakaumus ja mielipide.....	5
3.3 Etninen tausta, kansallisuus ja kieli	5
3.4 Seksuaalinen suuntautuminen	5
3.5 Vammaisuus ja terveydentila	5
4. Toiminta syrjintä- ja häirintätapauksissa.....	5
5. Selvitys koulun tasa-arvotilanteesta.....	5
6. Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä niiden arviointi ja seuranta	6
Lähteet ja lisätietoa	6

1. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta velvoittaa kouluja ja oppilaitoksia laatimaan tasa-arvosuunnitelman. Yhdenvertaisuuslaki edellyttää, että kouluilla ja oppilaitoksilla pitää olla suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Tasa-arvon edistäminen kouluissa tarkoittaa sitä, että tyttöjä ja poikia kohdellaan tasapuolisesti ja syrjimättömästi koulupäivän kaikissa tilanteissa. Koulussa laadittava tasa-arvosuunnitelma on työkalu, joka ennaltaehkäisee sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää ja tukee sukupuolten tasa-arvon edistämistä koulun arjessa. Tasa-arvosuunnitelmalla varmistetaan, että koulussa tehdään järjestelmällistä tasa-arvotyötä. Tavoitteena on myös, että tulevaisuudessa naiset ja miehet jakautuisivat eri tehtävätasolle ja eri ammatteihin nykyistä tasaisemmin kykyjensä ja taipumustensa mukaan.

Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa ei saa esiintyä syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn, kuten iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan tai vammaisuuden perusteella. Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate viittaa sekä syrjinnän kieltoon että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä. Yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, tasa-arvolaki ja työlainsäädäntö tarkentavat syrjinnän kieltoa eri elämäntilanteilla.

Tasa-arvon edistämisessä ei ole kyse vain oikeudenmukaisuuden toteuttamisesta, vaan myös edellytysten luomisesta viihtyisän ja motivoivan oppimisympäristön syntymiseksi. Kun kaikkien osaamista ja työtä arvostetaan oikeudenmukaisesti, edistää se oppilaiden hyvinvointia ja kouluviihtyvyyttä.

Tavoitteena on tasa-arvoinen, yhteistyökykyinen sekä tuloksekas työympäristö, jossa tasa-arvo on osa koko toimintakulttuuria. Tasa-arvon edistäminen on kaikkien koulun jäsenten velvollisuus. Erityisesti koulun johdon ja henkilökunnan sitoutuminen tasa-arvoa edistäviin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin on tärkeää. Tasa-arvosuunnitelman perimmäinen tarkoitus on, että tasa-arvoajatus ja – tavoite saataisiin luontevasti sisällytettyä kaikkeen koulun toimintaan.

Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 on sitouduttu sukupuolten tasa-arvon edistämiseen monesta näkökulmasta.

Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia opinnoissa. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Perusopetus lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita. Opetuksen tulee olla sukupuolitietoista. Jokainen oppiaine edistää sukupuolten tasa-arvoa omalla tavallaan. Työtapojen oppimisympäristöjen ja yhteistyökumppaneiden valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ohjaa yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen toimintaan sekä syrjinnän ja epätasa-arvon tunnistamiseen. Suunnitelma asettaa tasa-arvoon sekä yhdenvertaisuuteen tähtääviä tavoitteita ja antaa toimintaohjeita epätasa-arvoisen toiminnan, syrjinnän ja häirinnän torjumiseen ja niihin puuttamiseen.

Koulussa selvitetään säännöllisin väliajoin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta ikätason mukaisilla kyselyillä. Kyselyn tulokset ohjaavat jatkotoimintaa ja seurantaa, joiden perusteella suunnitelmaa päivitetään.

2. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä lainsäädäntö

2.1 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutos (1329/2014) 5§ Tasa-arvon toteuttaminen koulutuksessa ja opetuksessa

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 6 c § (1329/2014) Sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisy

Viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.

2.2 Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325

6§

Koulutuksenjärjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

3. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyön osa-alueet

3.1 Opetus ja arviointi

Opetuksessa ja arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, että oppilaita ohjataan, kannustetaan ja arvioidaan tasapuolisesti sukupuolesta riippumatta. Opetus on kaikille samanlaista ja arviointi perustuu vain näyttöön oppilaan osaamisesta.

3.2 Elämäkatsomus, vakaumus ja mielipide

Opetetaan kunnioittamaan ja arvostamaan kaikkien elämäkatsomusta, vakaumusta ja omia valintoja.

3.3 Etninen tausta, kansallisuus ja kieli

Opetetaan kunnioittamaan kaikkia oppilaita riippumatta heidän kansallisuudestaan ja kielestään.

3.4 Seksuaalinen suuntautuminen

Opetetaan arvostamaan kaikkia sellaisenaan riippumatta heidän seksuaalisesta suuntautumisestaan. Annetaan tietoa erilaisista perheistä.

3.5 Vammaisuus ja terveydentila

Opetetaan kunnioittamaan ja arvostamaan jokaisen ainutkertaisuutta riippumatta hänen terveydentilastaan ja mahdollisesta vammastaan.

4. Toiminta syrjä- ja häirintätapauksissa

Syrjä- ja häirintätapauksiin puututaan koulun toimintamallin mukaan. Koululla on suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Asiaa voidaan käsitellä tilanteen ja oppilaiden ikätaso huomioiden myös Kiva -koulumenetelmällä. Koululla on käytössä KiVa-koulu-ohjelma kiusaamistapausten käsittelyyn. KiVa-ohjelman sisällöissä on tasa-arvoperusteista kasvatust materiaalia. Tarvittaessa asiaa käsitellään moniammatillisesti.

5. Selvitys koulun tasa-arvotilanteesta

Koulun perus- ja valinnaisaineryhmät ovat sekaryhmiä, joissa on sekä tyttöjä että poikia. Ryhmissä voi olla myös eri luokkatasojen oppilaita yhdessä. Oppilasmääristä ja vuosittaisesta vaihtelusta johtuen liikuntatunneilla voi olla myös erillisiä tyttö- ja/tai poikaryhmiä. Opiskelu ja oppiaineiden sisältö ovat samankaltaisia riippumatta sukupuolesta, uskonnosta tai etnisestä taustasta.

6. Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä niiden arviointi ja seuranta

Tämän suunnitelman laadinta on pohjautunut lakitekstien lisäksi oppilaille tehtyyn tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyyn. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön osa-alueissa on huomioitu nykytilanteen kartoitus. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön osa-alueiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti koulun päättämällä tavalla, esim. laatukyselyn osa-alueena.

Lähteet ja lisätietoa

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986). Oppilaitoksen tasa-arvosuunnittelua koskeva 1.1.2015 voimaan tullut lainmuutos (1329/2014) ja hallituksen esitys (HE 19/2014 vp).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013).

Perusopetuslaki (628/1998) ja -asetus (852/1998).

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Tasa-arvotyö on taitolaji, Opas sukupuolten tasa-arvon edistämiseen perusopetuksessa, Opetushallitus, 2016